

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 13. maja. 1885.

Obség: Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodú v Postojni na Notranjskem. — Kako naj pri nas povekšamo pridelek krme na polji. — Čviček. (Dalje.) — Zahvala štajarskega „Slovenskega društva“ drugim slovenskim poslancem. — Volilno gibanje. — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Razglas**

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodú v Postojni na Notranjskem.

C. kr. kmetijska družba kranjska bode 23. dne maja t. l. dopoldne ob 9. uri v Postojni na Notranjskem 4 do 5 plemenskih juncev sivega muriškega plemena kranjskim živinorejcem prodajala.

Ti junci se bodo postavili na prodaj za polovico tiste cene, za katero jih družba kmetijska kupi, in se prodajo tistemu, kdor največ za-nj dá proti temu, da ga 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže, ga najmanj dve leti za pleme obdržati; zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 10. maja 1885.

Baron Wurzbach,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Kako naj pri nas povekšamo pridelek krme na polji.

Spisal V. Rohrmann, pristav deželne kranjske vinarske in sadjarske šole na Slapu.

Krmske rastline, katere pri nas pridelujemo, nam še večinoma ne dajo zaželjenega vžitka, to je tacga pridelka, kakoršen se istim navadno pripisuje. Istinito je! Dasiravno so naša tla in podnebje kaj ugodna za pridelovanje raznih krmskih rastlin, sosebnó detelj, vendar doseže kmetovalec le redkokje pridelek, kakoršen bi se moral v takih razmerah zahtevati. Da nam pa ne dajo krmske rastline na polji še pravih, izdatnih pridelkov, to izvira še večinoma iz naše malo — da nebrižnosti za bolj umno pridelovanje istih na polji. Pri nas na Kranjskem pridelujemo poglavitno dve krmski rastlini na polji in sicer štajarsko in nemško deteljo ali lucerno. Oziraje se na ti vrsti detelj sta-

vimo si vprašanje: Zamoremo li res od teh dveh rastlin zahtevati večje pridelke, kakoršne nam dajejo sedaj in kako se dá lo isti povekšati?

Kolikor sem imel sam — gotovo tudi drugi — priložnosti ogledati si naša deteljišča, se ista večinoma zanemarjajo. Mesto da bi deteljo v rašči z raznimi sredstvi umno podpirali in s tem dosegli povekšane pridelke, se za takošno oskrbovanje deteljišč niti ne zmenimo in nam sploh kaj družega ni mar kakor trenutek, kedaj se bode detelja pokosila. Takemu početju nasledki gotovo ne izostajajo, kajti polagoma zrinjava detelja, osobito večletna; na njeno mesto vriva se pa plevelna trava, kar škoduje jakosti in množini pridelka. Prva skrb nam mora biti toraj, če hočemo dosedanje pridelke detelje povekšati, da deteljišča umno oskrbujemo. Neobhodna potreba je, da mi deteljišča v spomladi vsacega leta krepko prevlačimo z oestro brano. Kakor omenjeno in kar je na splošno znano, se kaj rada med deteljo vrine trava in ta osobito v krajih, kateri so travorodni (travnati), to je, v krajih, kateri so po legi in podnebju ugodni za rast trave. Če mi te večinoma plitvokorenične plevelne trave iz deteljišč v spomladi z oestro brano ne odstranimo, se leto za letom širi in spremeni deteljišče v pravo travišče, kar sosebnó pri večletni lucerni opazujemo. V spomladi prvega leta po setvi se detelja, ako je še mala, nežna, toraj še plitvokorenična rastlina, navadno ne prevlači z brano. Opazoval sem pa uže, da so jo umni in skrbni kmetovalci rajši z roko opleli in jo tako oprostili škodljivega sitneža — obilnega travnega plevela. In splačalo se jim je to delo! V drugem letu se pa na spomlad, kakor tudi vsako prihodnje leto, kar slednje velja osobito lucerni, katera ostane po več let na istem prostoru, kar je le moč dobro in krepko prevlači, ravno ko začenja rasti. Zemljo s tem površno zrahljamo, kar je za dovažanje zračne hrane v zemljo in slednje razpad v nove rastlinoredilne snovi neprecenljive važnosti; potrganje in ranjenje detelje z brano pa najmanjše ne škoduje, marveč ravno nasprotno kaj dobro vpliva. Detelja, kakor da bi bila s takim početjem razdražena, spodraste tem hitreje, to se pravi, da hitreje na novo požene, se krepkejši v stebli in bolj razrašča. Le-to pa je posledica večjim in izdatnim pridelkom. Imel sem pa uže tudi priložnost, prepričati se o veliki koristi prevlačenja deteljišč z brano po vsaki košnji pri skrbnih

kmetovalcih severne Česke in to vsakokrat, kedar je bilo potreba vničiti šopiren travni plevel, kojega rašči kaj ugaja tamošnja podnebje. Le tako se s trdom prirobo človek do boljšega kruha!

Mi sejemo štajarsko deteljo navadno v kolobaru in jo pustimo na dotični njivi le po eno do dve leti — ne oziraje se na leto setve, v katerem nam še tako ne daje pravega vžitka, ker še ni dovelj zrasla. Če hočemo dosedanje pridelke na štajarski detelji povekšati, potrebno je, da jo toraj uže v prihodnji spomladi, če je možno, to je, če se je detelja dovelj krepko v stališči s koreninami vtrdila (kar opazujemo navadno vselej tam, kjer smo jo vsejali med ozimno žito v jeseni prošlega leta) kakor tudi v spomladi družega leta, če jo še pustimo na polji, z brano krepko prevlačimo. Na korist večjega pridelka ji pa tudi kaj dobro ugaja naglavno gnojenje, osobito če jo pustimo dve leti na njivi. Gnoji naj si ji pa uže v prvem letu porabe za košnjo, ker je isto dokaj bolj vspešno, kakor gnojenje v drugem letu. S takim umnim oskrbovanjem, kakoršno se pa le redko, redko kje pri nas opazuje, povekšati se dá uže izdatno pridelek štajarske detelje.

Istotako ravnanje je pa še potrebnejši v dosego večjih pridelkov pri nemški detelji ali lucerni, katera ostane navadno po več let na enem prostoru. Vsakoletna krepka prevlaka z ojstro brano je neizogibna potreba in zraven te pa tudi primerno gnojenje. Če hočemo, da nam nemška detelja po več let na istem prostoru vspešno raste in trpežno dobre košnje daje, treba jo je vsaj vsako drugo leto naglavno gnojiti ali domače rečeno — z gnojem poštopati. To delo in v to porabljene stroške nam kaj obilno z večjim pridelkom, kojega tem potom uživamo, poplača.

(Konec prihodnjč.)

Cviček.

Spisal Gustav Pirce.

(Dalje.)

5. Dolenjci naj z izbero pravih trtnih sort, z umnim obdelovanjem vinogradov, s pravilno režnjo in umnim kletarstvom prideljujejo vino, koje naj sploh zadostuje vsaj zmernim tirjatvam, ki se stavijo na navadno namizno vino.

Eden ali drugi način kmetovanja je le tam na mestu, koder je vsaj toliko vspeha pričakovati, da dohodki krijejo stroške. Jaz, za svojo osebo bi niti s tem ne bil zadovoljen, ker zahteval bi vrh tega še dobiček, vsaj obresti od glavnice, ki tiči v posestvu. Ali je pa na Dolenjskem toliko vspeha? Ne, Dolenjec ni pokrtil s svojimi pridelki stroške, ki jih ima pri obdelovanji svojega posestva, ampak on uže skozi več desetletji od leta do leta mora dolagati in ker mu je vinograd uže davno ves denar požrl, mora se zadolževati.

Da Dolenjcu vinograd malo prinaša, vzrok sta podnebje in on sam. Koder je podnebje vzrok, to je z drugimi besedami: koder je lega vinograda absolutno nesposobna za vspešno pridelovanje vina, tam ni pomagati, vsak pameten človek opustil bode vinograd. Kjer je pa lega dobra in vendar vspeh ni primeren, vzrok je pa Dolenjec sam in tukaj dá se pa pomagati.

Dolenjec mora si svoj vinograd in svoje kletarstvo tako urediti, da mu je v večini let mogoče pripravljati za kupčijo primerno vino. Po zdajšnjem potu naprej iti in le vedno čakati, da bode vendar še enkrat dobra letina, je smešno. Kako postopati, tega ne bodem tukaj razpravljaj, ker

mi ni namen, o umnem vinarstvu pisati; kako vino naj Dolenjec prideluje, o tem si pa vendar dovolim nekaj besedic spregovoriti.

Gori sem uže pisal, da mora Dolenjec skušati, da v večini let pripravi za kupčijo sposobno vino. Kako je pa tako vino?

Na to mi je v kratkem prav težko odgovoriti. Strokovnjak bi rekel, to je, harmonično vino, ki ugaja olikanemu okusu ter se po svoji kakovosti dá prištevati navadnim namiznim vinom (gewöhnlicher Tischwein). Kaj je harmonično vino? Vino, v katerem so glavne sestavine v takem razmerji zmešane, da je splošen okus prijeten. Kaj je pa olikan okus (pri vinu namreč)? To je okus, kojega posestnik vé razsoditi ali je okus sploh prijeten ali ne, ali zadostuje tirjatvam, ki se splošno na ene baže vino stavijo; ta okus mora imeti nekak gotov kosmopolitičen značaj.

Je li mogoče na Dolenjskem tako vino pridelovati? Da, kajti izgleda uže imamo. Pil sem vino „Burgundec“ iz mokronoškega okraja, vino „Rulandec“ in „Rizling“ iz črnomaljskega okraja, „Portugalko“ iz metliškega okraja in smelo trdim, da vsa ta vina, kot navadna namizna vina morajo vsakemu ugajati, ki ima le količkaj olikan okus.

Pridelovanje dobrih namiznih vin odprlo bode dolenjskemu vinu nova kupčijska pota, cena vinu bode boljša, vino se bode lahko prodajalo in vinograd bode z dobičkom povrnil Dolenjcu njegov trud.

Prav bode, ako na tem mestu spregovorim sedaj nekoliko o sedanjem dolenjskem vinu. Imel sem priliko, pokušati vino iz vseh dolenjskih krajev, pil sem dolenjsko vino v Ljubljani v mnogih gostilnah in ravno tako po celem Gorenjskem, in slobodno smem reči z malimi izjemami, dal se mi je povsod pravi „čviček“. Kaj pa se imenuje prav za prav „čviček“?

Po mojem mnenji bi jaz dejal, je cviček dolenjsko rudečkasto, neharmonično vino, praznega okusa, v katerem je vsled slabega dozorenja grozdja še mnogo jabolčne kisline in malo alkohola. To bi jaz rekel, je „cviček“, in tega producira dolenjski kmečki vinogradnik skoraj izključljivo. Zavarujem se proti temu, da sem govoril proti dolenjskemu vinu, koje zamore biti, kakor sem gori omenil prav dobro, govoril bodem pa vedno proti „cvičku“, kojega pridelovanje se nikdar ne bode izplačevalo. Prav zasajen in obdelan vinograd združen z dobrim kletarstvom tudi v slabi letini ne bode dal cvička. Nasprotno pa mošt iz slabo obdelanega vinograda spremenjen v vino v sedanjih dolenjskih zidanicah ostal bode pa vedno malo vreden cviček. Navajale se mi bodo dobre letine, ki so naredile dolenjsko vino dokaj okusno, spominjali me bodete na leta 1822, 1834, 1839, 1841, 1846, 1848, 1859 in 1868. Pa kaj je to? Od leta 1820 do leta 1870, to je, v petih desetletjih bilo je osem vinskih letin! Ko bi se bilo takrat vino po 20 gld. vedro plačevalo, bi vendar danes Dolenjec nič na boljšem ne bil. Te dobre letine bile so izjema; — za Dolenjca je pa sedaj zadnji čas, da z umno vinorejo naredi slabe letine za izjemo ter pridela „dolenjsko vino“, ne pa cviček.

Jaz sem do dobrega prepričan, da bode „cviček“, predno bode 20 let, iz kupčije izginil; ako ne bode k tem pripomogel razumni prevdarek, prisilila bode ta prevrat v dolenjskem vinarstvu trtna uš. Jaz smatram za svojo dolžnost pri potnih predavanjih o tem smislu delovati, ker vem in sem temeljito prepričan, da je pridelovanje „cvička“ za Dolenjca zgubonosno. Ne bode me nikdar motilo zavračanje, da je „cviček“ v Ljubljani in na Gorenjskem priljubljeno zdravo in jako pitno namizno (?) vino, kajti na ljubo ljubljanskemu slabemu, nedikanemu okusu za vino ne sme

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 20. maja. 1885.

Obseg: Naznanilo in razglas. — Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodú v Postojni na Notranjskem. — Kako naj pri nas povekšamo pridelek krme na polji. (Konec.) — Potovanje Slovencev na Velehrad in v Prago. — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Naznanilo in razglas.**

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1885. leta.

S podukom v podkovstvu združen je tudi nauk o ogledovanji klavne živine in mesá. Kdor želi biti sprejet v šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovači za kovaškega pomočnika izučil;
2. s spričevalom župnika ali župana, da je poštenega obnašanja;
3. z domovinskim listom;
4. da zna brati in pisati slovensko.

Revni učenci zamorejo dobiti tudi štipendijo 50 gld.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo poštenega obnašanja, in
3. potrdilo, da so uže dve leti kot kovaški pomočniki delali.

Prošnje z dotičnimi spričevali imajo se poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1885. leta. Kdor preskušnjo dobro prestopí, more po postavi od 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrabeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje, ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno odškodnino v šolski hiši.

Učenci naj se oglasé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

V Ljubljani 4. maja 1885.

Karol baron Wurzbach,
predsednik c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodú v Postojni na Notranjskem.

C. kr. kmetijska družba kranjska bode 23. dne maja t. l. dopoludne ob 9. uri v Postojni na Notranjskem 4 do 5 plemenskih juncev sivega muriškega plemena kranjskim živinorejcem prodajala.

Ti junci se bodo postavili na prodaj za polovico tiste cene, za katero jih družba kmetijska kupi, in se prodajo tistemu, kdor največ za-nj dá proti temu, da ga 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže, ga najmanj dve leti za pleme obdržati; zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 10. maja 1885.

Baron Wurzbach,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Kako naj pri nas povekšamo pridelek krme na polji.

Spisal V. Rohrmann, pristav deželne kranjske vinarske in sadjarske šole na Slapu.

(Dalje in konec.)

Jako dobra gnojila za naglavno gnojenje štajarske kakor tudi nemške detelje so: dobro podelan hlevski gnoj, kompost, z vodo stanjšana gnojnica, gips, pepel in apno. Razmotravanje učinka in koristi naštetih gnojil ne podajam tu; omenjam naj pa vendar pri tej priložnosti tukaj splošno pripoznato korist naglavnega gnojenja deteljišč s pepelom. Tukajšnja vinarska in sadjarska šola vporablja ves čas njenega obstanka za gnojenje deteljišč izključljivo pepel, katerega je prvi čas večinoma v to svrhu kupovala od tukajšnjih kmetovalcev. Vspehi tacega gnojenja skazali so se tako lepi in dobri, da so se tukajšnji kmetovalci takoj o dobrodelnem vplivu tacega naglavnega gnojenja s pepelom očividno prepričali in sedaj pepel, mesto da bi vsega kakor prej tukajšnji šoli prodajali, sedaj večidel z dost večjim pridom sami vporabljaajo.

Navedeno umno oskrbovanje deteljišč osiguri nam izdatno povekšane pridelke!

Gledé umnega pridelovanja detelje priporočam še sledeče: Preskrbimo se vestno z dobrim, to je, lepim in kaljivim deteljnim semenom. Za setev štajarske detelje vporabljam vedno le enoletno seme, ker seme te detelje zgubi v drugem letu uže kaljivost; istotako je najboljši pri nemški detelji enoletno seme, ker je najbolj kaljivo. Starejši seme nemške detelje od dvoletnega vporabljam pa ne smemo nikdar, kajti pri starejšem semenu izgine večinoma kaljivost. Pogreški, katere v tej zadevi naredimo, se kaj čutno maščujejo nad nami! V drugo sejati pa moramo deteljo le na gosto, ker le priznato in izkušeno neumno bi bilo od nas, ako bi hoteli pri setvi detelje sè semenom varčni biti.

Teh vodil se držimo! Ona nam morajo biti sedaj prva skrb za povekšanje krmskih pridelkov, oziroma štajarske in nemške detelje na polji.

V listu št. 13 „Novic“ segalo se je v članku „k pridelovanju krme na polji“ po drugem načinu povekšanja naših krmskih pridelkov na polji in sicer s setvijo primernih trav med deteljo. Vgovarjali ne bomo naštetim prednostim take pomešanice detelje s travo, a vprašati se pa vendar hočemo: je li to splošno pravilo v povekšanje krmskih pridelkov za naše razmere priporočljivo in bi naj isto vpeljali ali ne?

Ta v omenjenem spisu nasvetovani način povekšanja krmskih pridelkov na polji izkazal se je dejansko v nekaterih pokrajinah kaj vspešen in je tegadel taka setev pomešanice po dotičnih krajih vdomačena. V drugih krajih so tudi skušali vpeljati ta način povekšanja krmskih pridelkov z mešanjem detelje s travo, a opustili so ga radi nepovoljnih vspehov in poprijeli se zopet setve čiste detelje. Tudi pri nas na Kranjskem se uže nekateri kmetovalci bavijo s tem vprašanjem. Skrbnejši kmetovalci so se uže poprijeli tu a tam mešanja detelje s travo v dosego večjih pridelkov. Vspeh pa se vendar tudi pri nas ni izkazal povsod enak; pri nekaterih kmetovalcih bil je dovoljen, med tem, ko se je pri drugih slabo sponesel.

Istinito pa tudi kaj naravno! Stara prislovica: „Eno kopito ni za vsak čevelj“ prilega se tudi tej zadevi kaj dobro! Povsod se nam je vedno toraj ozirati na krajevne in podnebne pa tudi gospodarstvene razmere; le na podlagi istinitega znanja teh zamoremo vspešno napredno kmetovati, to je, vpeljati z vspehom drugod s skušnjami dokazane boljše načine povekšanja iz poljedelstva.

Dobrega prevdarka in tehtnih razlogov zasluži toraj tudi pri nas to vprašanje, če ga hočemo ponuditi našim kmetovalcem v dejansko porabo. Kolikor so meni dolenjske in vipavske razmere znane gledé pridelovanja krmskih rastlin na polji, ne smatram nasvetovano mešanje detelje s travo v dosego večjih pridelkov za splošno priporočljivo.

Ker je narava naših glavnih krmskih rastlin, štajarske in nemške detelje ali lucerne deloma različna, je umestno, da jih ravno gledé tega vprašanja, namreč mešanja s travo, vsako za-se opazujemo.

Oglejmo si toraj najprvo štajarsko deteljo. To je ista detelja, med katero se je začela sprva trava mešati in to v pokrajinah, kjer so bile podnebne in krajevne razmere sploh sovražne vspeševanju čiste detelje, kjer se čisto sejana štajarska detelja ali navadno ni obnesla ali pa v drugem letu porabe dajala neznatne pridelke. Vspehi tacega mešanja izkazali so se lepi in tako dobri, da se je po severnih krajih skoraj na splošno začela vpeljavati taka pomešanica v dosego večjih, a gotovih pridelkov — osobito tam,

kjer so hoteli tako pomešanico štajarske detelje s travo pustiti po dve do tri leta na polji.

V pokrajinah pa, kjer dobro vspeva čisto sejana štajarska detelja, to je, da vsled ugodnega podnebja in dobre zemlje daje gotove ali sigurne in dobre pridelke tudi v drugem letu nje porabe, sejejo isto kmetovalci še zdaj čisto in očitati se njim nikakor ne more, da ne ravnajo umno. V tako ugodnih pokrajinah se pridelek čisto sejane detelje pred onim detelje mešane s travo nikakor ne zmanjša, da celó večji je pridelek čiste štajarske detelje; gledé jakosti, to je, redilnosti pa gotovo boljši, sosebnost če smo jo umno v rašči podpirali, umno oskrbovali — kar je naprednega kmetovalca naloga!! V takih pokrajinah zasluži toraj setev čiste štajarske detelje za dvoletno, osobito pa za enoletno porabo gledé večjega in boljšega pridelka prednost pred setvijo detelje mešane s travo.

Po Dolenjskem so podnebne in krajevne razmere večinoma kaj ugodne rašči štajarske detelje in je res le veselje gledati v spomladi lepo obraščena deteljišča. Da bi ista le bolj umno oskrbovali, kakor je bilo s kraja tega spisa navedeno, pričakovati bi smeli izdatno povekšanih košenj od sedanjih. V tako ugodnih legah Dolenjske ni umestno toraj mešati med deteljo travo — tudi pri dveletni porabi ne, osobito pa ne, če stavimo deteljo za enoletno rastlino v kolobar, kar je po Dolenjskem še deloma vdomačeno.

Vendar doseže tudi v toli ugodnih krajih setev pomešanice važnost in to vselej, kedar jo hočemo pustiti po dve, tri in več let na njivi in vporabljam prvi čas izključljivo za košnjo, poznejši pa za pašo goveji živini, kakoršno vpeljavo nahajamo po travorodnih-severnih krajih.

Kjer nam pa štajarska detelja v drugem letu porabe vkljub umnemu oskrbovanju več sigurnih in dobrih košenj ne daje, ako jo stavimo v kolobar za dvoletno kulturno rastlino; kjer trpi štajarska detelja pod neugodnimi vplivi podnebja in zemlje, sosebnost v nežni svoji mladosti, v letu setve pred mrazom — toraj večinoma uže v dobi življenja, ko je še mala, le plitvovkoreničena, kjer se pridružijo med njeno raščo navadno še drugi sovražniki, kakor trajajoča suša, trde in mokre zime, miši itd., kojim večinoma podleže, včasih tako, da nam ne dá nikojega užitka; priporočljivo je mešati jo s travo na korist gotovih in večjih pridelkov. V vseh takih slučajih gledati pa moramo, kakošne krmske trave najbolj vspešno mešamo z deteljo.

Pri izbiranju trav držimo se načela, sejati malo baž trav in le take trave, katere se nahajajo po okolici naši in v tej dobro vspevajo; trave, katere se dobro vsteblijo, v gostem šopu razraščajo, krepko spodraščajo (so jako reproduktivne), istočasno cvetejo in dajejo redilno, tečno krmo kakor tudi uže v prvem letu izdaten pridelek. Po namenu mešanja štajarske detelje s krmsko travo sestavljajo se tudi različne mešanice. Ozirati se hočem na dva slučaja.

V pokrajinah, kjer ne ugajajo podnebne in krajevne razmere vspevanju štajarske detelje, kjer se ista tegadel slabo obnaša, kar uči slehernega kmetovalca najbolj lastna izkušnja; tam je priporočljivo, da se meša štajarska detelja s svinjskim repom (*Phleum pratense*). Seje naj se svinjski rep z deteljo, če je le možno, med ozimno žito (najboljše ozimni ječmen) v jeseni prav na gosto in sicer tako, da, če se ne obnese setev detelje, nam svinjski rep še zmiraj primerno košnjo daje. Tudi štajarske detelje ne smemo pri tem redkejše sejati, kakor sedaj za čisto setev; to pa zopet radi tega, da zamore, ako se obnese ali ohrani, svinjski rep prerasti, v rašči zadržavati. Na ta način

nam daje v ugodnih letih glavni pridelek štajarska detelja, v neugodnih pa trava — svinjski rep; v vseh slučajih pa dobimo od iste njive bolj gotovi in večji pridelek. Sostava mešanice bila bi v tem slučaju obstoječa iz sledečih množin za en hektar: 20 kilg. štajarske detelje in 12 kilg. svinjskega repa. Kjer nam pa zraven tega še miši škodujejo, je priporočljivo, da se v mišjih letih prejšnji mešanici dodá še približno četrti del, kakih 7—8 kilg. švedske detelje. Tako pomešanico priporočajo, ker prenaša švedska detelja odjedanje ali oglodanje listja po miših in nam daje pri tem vendar še zmiraj skupno s svinjskim repom primeren užitek. Taka pomešanica detelje s travo je za dvoletno porabo; za enoletno porabo je le tam umestna, kjer se nam pridelovanje čiste detelje nikakor ne spláča, bodi-si zarad preplitve zemlje, prevlažne ali presuhe lege itd.

Da se pa meša v navedenem slučaju ravno svinjski rep med štajarsko deteljo, najdemo razlog v veliki potrpežljivosti te trave, katera prenaša lahko neugodne, soseben mokrotne lege in nam daje v kljub temu izdatne pridelke.

V pokrajinah pa, kjer nam daje čista štajarska detelja v drugem letu porabe neznatne košnje, dasiravno smo jo umno v rašči podpirali; kjer nam gospodarsvene razmere velevajo, vporabljeni njive v pridelovanje krme za kake dve ali tri leta, tam naj se mešanica po jakosti in množini sledeče sestavi — iz: 15 kilg. štajarske detelje, 8 kilg. laške ljulike, 12 kilg. angleške ljulike in 10 kilg. pasje trave. Pri tej sestavi mešanice nam dá štajarska detelja, laška in angleška ljulika glavni pridelek uže v prvem letu, pasja trava v zvezi z angleško in laško ljuliko pa glavni pridelek v drugem in tretjem letu. Pri tem mi je se ve da omeniti, da se ne smemo držati te navedene sestave, katera je pa za večino slučajev v travorodnih krajih priporočljiva, kakor kacega splošnega pravila, marveč držati se moramo zmiraj načela pri izbiranju trav, katerega sem bil spredaj navedel.

Pri tej priložnosti omenjati hočem nekaj o pasji travi (*dactylis glomerata*). Ta trava se povsod na vsaki zemlji pri nas nahaja; v kljub temu, da je to ena najhvaležnejših krmskih trav, jo vendar kmetovalci do sedaj še premalo čislajo. Dasiravno jo pri nas bolj zaničljivo imenujemo, ima ta baža krmskih trav dovolj lastnosti, katere ji dajejo prednost med drugimi travami. Pasja trava nam daje skoraj največ sena na leto pa uže v prvem letu porabe tudi kaj izdatno košnjo; razrašča se kaj krepko v listnatih šopih; v pravem času košena daje živini priljubljeno in tečno krmo. Ker listje te trave o času cvetja trdo in bolj oestro postane, kar opazujemo deloma tudi pri svinjskem repu — ne smemo jo kositi v polnem cvetju, kakor se pri nas navadno godi, marveč vselej pred cvetjem. Za mešanice je kaj priporočljiva!

Kaj pa je z nemško deteljo ali lucerno? Kar se tiče pridelovanja te detelje, se ista pri nas večinoma po več let na istem zemljišču pusti. Kjer ta rastlina vspeva, je nje pridelovanje res neprecenljive važnosti, kajti ta detelja nam daje po 8, 10 in več let kaj bogate in dobre košnje — se ve da le v zvezi z umnim oskrbovanjem.

Nemška detelja ali lucerna kaj dobro vspeva po Vipavskem, kjer ji osobito ugaja milo obnebje te pokrajine, kakor tudi tukajšnja zemlja. Da bi se tu med lucerno sejala trava za večletno porabo, temu bi jaz odločno odsvetoval, sicer je pa to tukaj uže deloma izkušena reč. Boljša trava, katera se nam za mešanje nasvetuje, nam kmalu, v teku par let izgine in na njeno mesto vrine se razna plevelna trava, katera je

prirodi ali naravi tako rekoč prirojena, katere vspevanji bolj ugajajo podnebne in krajevne razmere. Taka plevelna trava je navadno nizka, se razrašča večinoma le površno po zemlji in nam ne dá tegadel kaj vrednega v pridelku. Da nam taka plevelna trava, ki se je vrnila na mesto trave sejane med lucerno, tudi slednjo izpodriva, je tem bolj reč zdravega razuma, če pomislimo, da lucerna potrebuje za vspešno raščo unnega oskrbovanja, kojega plevelna trava ne zahteva, tegadel zamori tudi plevelna trava kaj kmalu lucerno, če se za-nje boljše vspevanje med raščo premalo brigamo. V vseh slučajih pa trpimo škodo v tukajšnjih razmerah, ako sejemo med večletno lucerno travo, kajti v teku par let nam navadno boljša trava, katero smo mešali z lucerno, izgine, ker podleže v boju domačemu nasprotniku — navadnim plevelnim travam. Če mi potem tako deteljišče umno oskrbujemo in podpiramo ostalo lucerno v rašči, zabranimo s tem deloma vsaj razširjevanje plevelne trave; ako se pa še za tako oskrbovanje malo ali nič ne brigamo, kar je pri nas še večinoma navada, potem se širi plevelna trava, zamori pri tem lucerno in spremeni prejšnjo deteljišče v pravo travišče — na čutno škodo!

Lucerna čisto sejana nam daje tudi več in boljnih košenj. To pride vsled njene velike reproduktivne moči, to je, vsled kaj krepke spodraščljivosti, katera je osobito tej detelji v večji meri lastna. Ker se ona dobro razrašča in po košnji tudi hitro na novo zopet zraste, kar imenujemo ravno njeno spodraščljivost, nam daje ona pri nas štiri do pet košenj in v teh jako redilno krmo. Zraven tega — gotovo na korist čiste setve — zaduši pa tudi dobro, to je, umno pridelana, med raščo umno oskrbovana lucerna vsled njene krepke razraščljivosti, ako smo jo čisto in na gosto sejali, plevelno travo, katera se kaj rada, osobito med večletno lucerno vriva.

Navedeni bi bili s tem razlogi, zakaj kje in kdaj zasluži setev čiste detelje prednost pred setvijo detelje mešane s travo.

Tudi na Dolenjskem naj se lucerna, kjer jo sejejo kmetovalci, za večletno porabo, le čista seje in ne mešana s travo. Ker se navadno ta detelja v kolobar ne stavi, ampak se za njeno pridelovanje jemljejo zemljišča, na katerih po veliko let zaporedoma ostaja, naj se v dosego sigurnih in dobrih pridelkov izberejo solnčne, bolj gorke in odprte lege, ne pa zatišja. — Zemlja se ji mora globoko in krepko zrahljati, da se globokosežne korenine lahko razraščajo in neovirane hrane iščejo in gledati, da ni spodnja plast zemlje mokrotna, ker mokrota v spodnji plasti lucerno zamori. S temi pogoji vspevala bode lucerna tudi po dolenjski zemlji dobro in dajala kaj bogate in dobre košnje — se ve da le v zvezi z umnim oskrbovanjem.

Prva skrb za povečanje krmskih pridelkov na polji, pridelkov štajarske detelje in lucerne mora biti pri nas njih umno oskrbovanje, in le kjer je umestno mešanje detelje s travo.

Potovanje Slovencev na Velehrad in v Prago.

Ko se vlansko leto zavoljo neprevidnih zaprek ni mogla uresničiti želja mnogih Slovencev, da bi bili obiskali svoje brate Čehe v njihovi prvostolnici — v zlati materi Pragi, čule so se takoj od mnogih strani želje, naj bi se potovanje v Prago letos vsekakor izvršilo ter ob enem združilo s potovanjem na Velehrad, da se tako udeležencem zabavnega vlaka ponudi prilika, ogledati si one posvečene kraje, kjer sta besedo božjo oznanje-